

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Лоза Т. О., Бермудес Д. В.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА (ВИРОБНИЧА)
У ЗАГАЛЬНІЙ ШКОЛІ

Методичні рекомендації
для студентів денної форми навчання
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)

Суми 2020

УДК 378.147:091.33-027.22:373.5(072)

Рекомендовано до друку рішенням засідання кафедри ТМФК
НН ІФК СумДПУ імені А. С. Макаренка від 21.01.2020 року, протокол №9

Рекомендовано до друку рішенням засідання вченої ради
НН ІФК СумДПУ імені А. С. Макаренка від 28.01.2020 року, протокол №6

Упорядники:

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри ТМФК

Д. В. Бермудес

кандидат педагогічних наук, професор кафедри ТМФК, професор

Т. О. Лоза

Рецензенти:

Гвоздецька С. В. – кандидат наук з фіз. вих. і спорту, доцент

Рибалко П. Ф. – кандидат педагогічних наук, доцент

Педагогічна практика (виробнича) у загальній школі: методичні рекомендації / упоряд. Т. О. Лоза, Д. В. Бермудес – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка – 39 с.

У методичних рекомендаціях подано зміст педагогічної практики (виробничої) в загальній школі для студентів III курсу денної форми навчання підготовки бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура). Запропоновано методичні рекомендації до розробки документів планування та обліку педагогічної практики (виробничої) в загальній школі.

УДК 378.147:091.33-027.22:373.5(072)

В.52

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
1. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ВИРОБНИЧОЇ) У ЗАГАЛЬНІЙ ШКОЛІ.....	7
1.1. Мета та завдання та програмні результати навчання педагогічної практики (виробничої) у загальній школі.....	7
1.2. Організація педагогічної практики (виробничої) у загальній школі	9
1.3. Залікова документація планування та обліку педагогічної практики (виробничої) у загальній школі студента-практиканта III курсу	12
2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗРОБКИ ДОКУМЕНТІВ ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ВИРОБНИЧОЇ) У ЗАГАЛЬНІЙ ШКОЛІ.....	14
2.1. Індивідуальний робочий план.....	14
2.2. Річний план	17
2.3. Календарний план уроків фізичної культури.....	18
2.4. План-конспект уроку з фізичної культури	21
2.5. Системний аналіз та оцінювання ефективності проведення уроку фізичної культури.....	28
2.6. Звіт студента-практиканта про проходження педагогічної практики (виробничої) у загальній школі.....	33
2.7. Атестаційний лист.....	35
ЛІТЕРАТУРА.....	36

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

В.п. – вихідне положення

ЗВО – заклади вищої освіти

ЗЗСО – заклади загальної середньої освіти

ЗРВ – загальнорозвивальні справи

ЗК – загальні компетентності

ІК – інтегральна компетентність

НН ІФК – Навчально-науковий інститут фізичної культури

ОГ – основна група

ПГ – підготовча група

ПРН – програмні результати навчання

ССС – серцево-судинна система

СМГ – спеціальна медична група

ЧСС – частота серцевих скорочень

Уд/хв – удари за хвилину

ФК – фахові компетентності

ВСТУП

Важливою складовою підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності є практична підготовка.

Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу фахових компетентностей відповідно до бакалаврського рівня вищої освіти.

Зв'язок теорії з практикою – це один із головних принципів навчання в НН ІФК Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, що відображає складну діалектику професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. З одного боку, без педагогічних знань неможливо зрозуміти реальний освітній процес і керувати ним. З іншого – неможливо глибоко усвідомлено засвоїти теорію навчання і виховання без опори на життєві факти, без аналізу реальної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Освітня програма бакалаврського рівня вищої освіти у Навчально-науковому інституті фізичної культури (НН ІФК) Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка будується так, що теоретична підготовка і вивчення дисциплін професійної підготовки поєднується з практичною підготовкою, основною формою організації якої є педагогічна практика (виробнича) у загальній школі.

Педагогічна практика (виробнича) у загальній школі передбачає створення умов для забезпечення практичної підготовки бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура), а саме апробація набутих у процесі навчання в ЗВО компетентностей, необхідних для реалізації професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Під час педагогічної практики відбувається:

- мотивування студентів до набуття практичного досвіду у процесі професійної підготовки;
- ознайомлення із сучасним станом освітньої діяльності у ЗЗСО;

– закріплення, поглиблення та узагальнення знань дисциплін циклу загальної, професійної підготовки, їх застосування в розв’язанні конкретних освітніх завдань школярів;

– формування інтегральної, загальних та професійних (фахових) компетентностей.

Отже, педагогічна практика (виробнича) у загальній школі для бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) є важливим компонентом підготовки учителів фізичної культури до професійної діяльності.

1. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ВИРОБНИЧОЇ) У ЗАГАЛЬНІЙ ШКОЛІ

Педагогічна практика (виробнича) у загальній школі є невід'ємною складовою процесу підготовки бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) у процесі якої відбувається перевірка теоретичної та практичної підготовки студентів, створюються умови для формування готовності майбутніх учителів фізичної культури, формується озброєння студентів необхідними компетентностями, творчого здійснення всіх видів робіт, які передбачені навчальною програмою з фізичної культури в ЗЗСО.

1.1. Мета та завдання та програмні результати навчання педагогічної практики (виробничої) у загальній школі

Основною **метою** педагогічної практики (виробничої) у загальній школі студентів III курсу спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) є формування інтегральної, загальних та професійних (фахових) компетентностей, набуття програмних результатів навчання, виховання потреби систематично поновлювати знання та творчо застосовувати їх у практичній роботі.

Відповідно до основної мети визначені такі **завдання** педагогічної практики (виробничої) у загальній школі для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура):

1. Формування інтегральної компетентності (ІК). А саме: здатності розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

2. Формування загальних компетентностей (ЗК). А саме:

- здатності вчитися і оволодівати сучасними знаннями освітньої діяльності у ЗЗСО (розв’язувати проблемні завдання у сфері фізичної культури і спорту, шукати, аналізувати та систематизувати інформацію у сфері фізичної культури та спорту);

- здатності працювати в команді;

- здатності спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (використовувати термінологічний апарат, спілкуватися в різних ситуаціях під час занять фізичною культурою і спортом, розробляти документи планування та обліку для забезпечення освітнього процесу);

- здатності застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях;

- здатності використовувати інформаційні й комунікативні технології (використовувати цифрові пристрої для навчання техніки рухових навичок, фізичних вправ);

- здатності до адаптації та дії в новій ситуації.

3. Формування професійних (фахових) компетентностей (ФК). А саме:

- здатності до опанування та використання педагогічних, медико-біологічних, інформаційних технологій для формування в учнів предметних компетентностей з фізичного виховання, здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей, здійснення профілактики травматизму;

- здатності до аналізу, систематизації та оцінки педагогічного досвіду, здатності розробляти документи обліку та планування для забезпечення освітнього процесу з фізичної культури у ЗЗСО;

- здатності оволодівати базовими й новими видами фізкультурної діяльності, здійснювати пошук, аналіз і оцінку інформації, у т.ч. за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, яка необхідна для постановки і вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку;

- здатності самостійно проводити уроки фізичної культури з учнями основної та старшої школи в закладах загальної середньої освіти, здійснювати позакласну спортивно-масову, організаційну.

Відповідно до завдань педагогічної практики (виробничої) у загальній школі для студентів спеціальностей 014 Середня освіта (Фізична культура) передбачено **програмні результати навчання (ПРН)**. А саме, студент повинен:

1. Знати та застосовувати у практичній діяльності основні положення в галузі фізичної культури, теорію та методику розвитку фізичних (рухових) якостей, умінь і навичок в базових видах рухової активності, правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги.

2. Знати основні принципи користування сучасними інформаційними технологіями для вирішення професійних завдань, професійного та особистісного розвитку.

3. Уміти самостійно проводити уроки фізичної культури з учнями основної та старшої школи в закладах загальної середньої освіти, здійснювати позакласну фізкультурно-оздоровчу і спортивно-масову роботу.

4. Уміти розробляти документи планування та обліку для забезпечення освітнього процесу з фізичної культури у ЗЗСО.

1.2. Організація педагогічної практики (виробничої) у загальній школі

Педагогічна практика (виробнича) у загальній школі студентів III курсу спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура) відбувається в міських і сільських закладах загальної середньої освіти I–III ступенів. Практична підготовка студентів-бакалаврів передбачає діяльність з учнями основної (5–9 класи) та старшої школи (10–11 класи) закладів загальної середньої освіти. Проходження педагогічної практики (виробничої) у загальній школі для студентів III курсу бакалаврів означеної спеціальності передбачено навчальним планом НН ІФК СумДПУ імені А. С. Макаренка у VI семестрі після вивчення курсу дисциплін теоретичної і професійної підготовки 1-го, 2-го та 3-го курсів. Виробнича педагогічна практика триває 4 тижні. Обсяг виробничої педагогічної практики – 180 годин (6 кредитів).

Для проведення виробничої педагогічної практики обираються базові ЗЗСО з урахуванням високої професійної підготовки вчителів фізичної культури, а також відповідної матеріально-технічної бази.

Протягом перших двох днів педагогічної практики студенти ознайомлюються з освітньою, організаційною та виховною роботою ЗЗСО.

Студент-практикант закріплюється за класом: 5–11 класи – учні основної та старшої школи.

У прикріплених класах студент-практикант виконує обов'язки куратора класу і складає всю звітну документацію.

Кожен студент проводить щотижня по 6 уроків фізичної культури за варіативними модулями навчальної програми «Фізична культура. 5–9 класи», «Фізична культура. 10–11 класи». Також студент-практикант виконує обов'язки асистента вчителя. Отже, кожен студент-практикант в ході проходження педагогічної практики проводить 8 (12) уроків фізичної культури на тиждень.

Під час проходження педагогічної практики студент-практикант бере участь у проведенні заходів з фізкультурно-оздоровчої та виховної роботи в ЗЗСО.

Програма виробничої педагогічної практики передбачає діяльність студентів за такими основними розділами:

- I. Організаційна та ознайомча робота.
- II. Освітня робота.
- III. Фізкультурно-оздоровча робота.
- IV. Науково-дослідна робота.

РОЗДІЛ 1. Організаційна та ознайомча робота.

1. Участь студентів у настановчій та звітній конференціях.
2. Знайомство і співбесіда з адміністрацією школи та вчителями фізичної культури.
3. Ознайомлення з умовами проходження педагогічної практики (виробничої) у загальній школі, організацією та проведенням уроків фізичної культури за варіативними модулями (матеріально-технічною базою,

розташуванням адміністративних і допоміжних приміщень, спортивних залів і спортивних майданчиків та споруд).

4. Ознайомлення з умовами організації освітньої та виховної роботи, з формами позакласної і позашкільної роботи з фізичного виховання.

5. Ознайомлення зі змістом навчальної програми з фізичної культури «Фізична культура. 5–9 класи», «Фізична культура. 10–11 класи» для учнів основної та старшої школи ЗЗСО.

6. Ознайомлення та вивчення документів планування та обліку роботи з фізичної культури у ЗЗСО.

7. Підготовка звітної документації та презентації. Захист педагогічної практики.

РОЗДІЛ 2. Освітня робота.

1. Вивчення документів планування та обліку роботи з фізичної культури в ЗЗСО (навчальним планом на рік, календарним планом уроків фізичної культури, календарним планом фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів, положеннями змагань, сценаріями фізкультурно-оздоровчих заходів тощо).

2. Спостереження та аналіз уроків фізичної культури, що проводяться вчителями школи.

3. Спостереження за психолого-педагогічними умовами організації освітнього процесу, а саме: а) оволодіння учнями знаннями, уміннями і навичками; б) формування в дітей інтересу і бажання займатися фізичними вправами; в) формування у школярів навичок здорового способу життя та залучення їх до фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи у школі;

4. Самостійне проведення уроків фізичної культури за варіативними модулями навчальної програми «Фізична культура. 5–9 класи», «Фізична культура. 10–11 класи».

5. Складання планів-конспектів уроків фізичної культури за варіативними модулями програми «Фізична культура. 5–9 класи», «Фізична культура. 10–11 класи».

РОЗДІЛ 3. Фізкультурно-оздоровча і виховна робота.

1. Проведення тематичних уроків-презентацій, дискусій та обговорень. Орієнтовні теми: «Вплив фізичної культури на фізичний стан і здоров'я особистості», «Виховання гігієнічних навичок», «Поняття про здоровий спосіб життя» та ін.

2. Участь в організації та проведенні планових фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів з учнями під час проходження педагогічної практики.

3. Організація та проведення занять у групах подовженого дня, фізкультурних хвилинок та фізкультурних пауз.

РОЗДІЛ 4. Навчально-дослідна робота.

1. Системний аналіз та оцінювання ефективності проведення відвідуваного уроку фізичної культури.

2. Дослідження психологічних особливостей учнів основної та старшої школи, використовуючи методи спостереження, педагогічного інтерв'ю, бесіди.

3. Проведення дослідження згідно з планом виконання курсової роботи.

1.3. Залікова документація планування та обліку педагогічної практики (виробничої) у загальній школі студента-практиканта III курсу

У ході педагогічної практики (виробничої) у загальній школі студент-практикант готує до захисту практики робочий зошит з такими звітними документи планування та обліку:

- індивідуальний робочий план;
- річний план;
- календарний план (графічний план, тематичний план);
- плани-конспекти уроків фізичної культури за варіативними модулями навчальної програми «Фізична культура. 5–9», «Фізична культура. 10–11 класи» – два розгорнутих; чотири – скорочені;

- системний аналіз та оцінювання ефективності проведення відвідуваного уроку фізичної культури за варіативним модулем навчальної програми «Фізична культура. 5–9» або «Фізична культура. 10–11».

- звіт студента-практиканта про проходження педагогічної практики (виробничої) у загальній школі.

До захисту педагогічної практики (виробничої) у загальній школі студент-практикант також готує:

- наочність (презентацію проходження педагогічної практики на диску);

- характеристику студента-практиканта (подається окремо на офіційному бланку закладу з печаткою директора закладу / або з печаткою закладу та печаткою директора закладу);

- атестаційний лист (подається окремо з печаткою закладу та підписом директора закладу).

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОЗРОБКИ ДОКУМЕНТІВ ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ВИРОБНИЧОЇ) У ЗАГАЛЬНІЙ ШКОЛІ

У ході педагогічної практики (виробничої) у загальній школі студент-практикант готує до захисту практики робочий зошит. У робочому зошиті записуються всі розділи діяльності студента-практиканта за період педагогічної практики.

2.1. Індивідуальний робочий план

Індивідуальний робочий план одночасно є документом планування і контролю. Складається для планового розподілу всіх видів роботи студента на період педагогічної практики (виробничої) у загальній школі (табл. 1).

Індивідуальний робочий план слід розробляти на основі попереднього ознайомлення з об'єктом практики, закріпленими класами, планом фізкультурно-оздоровчих та інших заходів на період педагогічної практики.

Програма практики передбачає діяльність студентів за такими основними розділами:

- I. Організаційна та ознайомча робота
- II. Освітня робота.
- III. Фізкультурно-оздоровча робота.
- IV. Науково-дослідна робота.

Орієнтовний зміст індивідуального робочого плану студента-практиканта

№ п/п	Розділ та зміст роботи	Термін виконання, тиждень практики	Форми звіту
I. Ознайомлення з об'єктом практики			
1.	Настановча конференція з педагогічної практики (виробничої) в загальній школі	останній тиждень перед початком педагогічної практики	Робочий зошит
2.	Ознайомлення з історією та традиціями школи	1	Робочий зошит
3.	Ознайомлення із ЗЗСО, керівництвом учителями	1	Робочий зошит
4.	Знайомство з матеріально-технічною базою ЗЗСО	1	Робочий зошит
5.	Знайомство зі складом учнів закріплених класів	1	Робочий зошит
6.	Ознайомлення з документами планування та обліку освітньої та виховної роботи з фізичної культури у ЗЗСО	1–2	Робочий зошит
II. Освітня робота			
1.	Відвідування уроків, які проводять учителі фізичної культури	1	Робочий зошит
2.	Проведення уроків студентом-практикантом у ролі помічника учителя фізичної культури	1	Робочий зошит
3.	Самостійне проведення уроків фізичної культури	2–4	План-конспект уроків
4.	Розробка індивідуального робочого плану на період педагогічної практики	1	Індивідуальний робочий план
5.	Розробка річного плану на навчальний рік для учнів закріпленого класу	2–3	Річний план

6.	Розробка календарного плану (графічного, тематичного) на II семестр для учнів одного з класів	2–4	Календарний план
7.	Розробка планів-конспектів з фізичної культури для занять з учнями закріплених класів	2–4	План-конспект уроку
8.	Самостійне проведення контрольного уроку в закріпленому класі	4	План-конспект
III. Фізкультурно-оздоровча робота			
1.	Участь в організації та проведенні фізкультурно-оздоровчих заходів у школі (за планом учителя фізичної культури)	2–4	Індивідуальний робочий план
2.	Участь в організації та проведенні шкільних змагань з виду спорту (за планом учителя фізичної культури)	2–4	Індивідуальний робочий план
IV. Науково-дослідна робота			
1.	Проведення системного аналізу та оцінювання ефективності проведення відвідуваного уроку фізичної культури	3–4	Робочий зошит
2.	Проведення дослідження згідно з планом виконання курсової роботи	2–4	Подається окремо для перевірки науковим керівником з курсової роботи
3.	Проведення дослідження психологічних особливостей учнів основної та старшої школи	2–4	Подається окремо для перевірки методистом з психології

2.2. Річний план

Річний план розподілу розробляється на основі конкретного обсягу змісту варіативних модулів згідно з навчальною програмою «Фізична культура. 5–9», «Фізична культура. 10–11» з урахуванням 3 уроків фізичної культури на тиждень (табл. 2).

Таблиця 2.2

Орієнтовний зміст річного плану

(на прикладі уроків для учнів 6 класу)

Варіативні модулі	Уроки							
Теоретико-методичні знання	У процесі уроків							
Спеціальна фізична підготовка	У процесі уроків							
Гімнастика (21)			25-45					
Баскетбол (18)				46-63				
Волейбол (18)					63-81			
Легка атлетика (18)	1-10						90-97	
Туризм (8)								98-105
Футбол (22)		11-24				82-89		

2.3. Календарний план уроків фізичної культури

Календарний план – документ планування навчальної роботи з фізичної культури в закладі загальної середньої освіти, який розробляється на період педагогічної практики для одного з прикріплених класів. Основою для розробки календарного плану є навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Фізична культура. 5–9 класи», «Фізична культура. 10–11 класи». На основі календарного плану розробляються плани-конспекти уроків.

Календарний план (тематичний) містить: порядковий номер уроку, зміст навчального матеріалу, дату про виконання навчального матеріалу, організаційно-методичні примітки (табл. 3).

Для опанування методикою розробки календарного плану (графічного) студентам-практикантам необхідно мати такі вихідні дані: завдання на семестр; нормативні вимоги; визначити засоби для розв'язання теоретичних та практичних завдань (табл. 4).

Орієнтовний календарний план на 1-й семестр

(на прикладі уроків для учнів 6 класу)

(45 уроків: 10 – легка атлетика; 14 – футбол; 21 – гімнастика)

Завдання на 1-й семестр

1. Ознайомити із теоретико-методичними знаннями.
2. Навчити техніці бігу по дистанції та фінішуванню, метання малого м'яча із трьох кроків розгину; закріпити техніку виконання стрибка у довжину з місця та розгину, а також метання у горизонтальну та вертикальну ціль у легкій атлетиці.
3. Повторити пересування, удари по м'ячу різними частинами ступні та головою, зупинки та ведення м'яча, а також індивідуальні тактичні дії у нападі та захисті гри футбол.
4. Навчити акробатичних вправ, вправ із рівноваги (дівчата), лазіння по канату, техніці опорних стрибків способом «зігнувши ноги», вправ у висах та упорах на паралельних і різновисоких брусах у гімнастиці.
5. Контрольні навчальні випробування.

Таблиця 2.3

Орієнтовний зміст календарного плану (тематичного)

(на прикладі уроків фізичної культури на 1-й семестр для учнів 6 класу)

№ уроку	Зміст	Дата	Примітки
1	Завдання на рік і семестр. Особливості фізичного розвитку та функціонального стану організму в підлітковому віці. Різні види ходьби та бігу. Комплекс ЗРВ. Бігові вправи. Біг по дистанції 30 м. Кидання набивного м'яча з положення стоячи. Рухлива гра на увагу.		Зміни у змісті уроків
2 – 44	–	–	–
45	Різні види ходьби та бігу. Комплекс ЗРВ. Стрибки зі скакалкою. Контрольне випробування: нахил уперед із в.п. сидячи. Контрольне випробування: із в.п. лежачи піднімання тулуба у в.п. сидячи. Біг у чергуванні з ходьбою. Підсумки семестру		

Таблиця 2.4

Орієнтовний зміст календарного плану (графічного)

для учнів _____ класу _____ школи _____ міста _____

за варіативним модулем «Гімнастика»

Розділ	Дата проведення уроків									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	II	II	II	II	III	III	III	III	III	III
Теоретична підготовка										
Гімнастика в Україні	+									
Самострахування під час виконання гімнастичних вправ		+								
Правила загартування холодowymi та тепловими процедурами			+							
Долікарська допомога на уроках фізичної культури			+							

Спеціальна фізична підготовка										
Організуючі вправи: Стройові вправи та організуючі вправи	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Загальнорозвивальні вправи:										
з предметами										
без предметів	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
в русі, на місці	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
в парах										
вправи для формування та корекції постави	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
вправи для розвитку фізичних здібностей	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Танцювальні вправи										
Стрибки: опорний стрибок (h 100 – 115см): Хлопці – стрибок способом «ноги нарізно» через гімнастичного козла (у довжину)			<i>H</i>	<i>З</i>	<i>У</i>	<i>У</i>	<i>К</i>			
Способом «ноги нарізно» через гімнастичного козла (козел у довжину)					<i>H</i>	<i>З</i>	<i>У</i>	<i>У</i>	<i>К</i>	
Дівчата – способом «ноги нарізно» (козел у довжину)			<i>H</i>	<i>З</i>	<i>У</i>	<i>У</i>	<i>К</i>			
Боком з поворотом на 90° через гімнастичного козла (козел у ширину)					<i>H</i>	<i>З</i>	<i>У</i>	<i>У</i>	<i>К</i>	
Способом «зігнувши ноги»										
Зі скакалкою	+	+	+	+				+	+	+
Акробатичні вправи: комбінації елементів	+	+	+	+	+					
Вправи з рівноваги: комбінація елементів вправ			+	+	+	+				
Лазіння і перелазіння: лазіння по вертикальному канату у 2 прийоми						+	+	+	+	
Виси та упори:										
Хлопці – вправи на перекладені (високій та низькій)	+	+	+	+						
Паралельних брусах		+	+	+	+					
Підтягування	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Дівчата – у висі лежачі (h – 95)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Вправи на різновисоких брусах						+	+	+	+	
Комбінації елементів вправ				+	+			+	+	

Примітки: *O* – ознайомити; *H* – навчити; *З* – закріпити; *У* – удосконалити; *К* – контрольне випробування.

2.4. План-конспект уроку фізичної культури

Плани-конспекти уроку є документами планування освітньої роботи. Плани-конспекти уроків фізичної культури містять такі структурні компоненти:

- постановка завдань уроку фізичної культури (оздоровчих, виховних, освітніх);
- зміст окремих частин уроку (підготовчої, основної, заключної);
- дозування навантаження (підготовча (ПГ), основна (ОГ), спеціальна медична групи (СМГ));
- організаційно-методичні вказівки.

У підготовчій частині уроку фізичної культури вирішуються завдання організації учнів та загальної функціональної підготовки організму до навантаження в основній частині уроку. Комплекс загальнорозвивальних вправ за характером навантаження повинен відповідати вправам, запланованим в основній частині уроку.

В основній частині уроку вирішуються основні завдання спеціальної функціональної підготовки, розвитку рухових якостей, формування рухових умінь та навичок.

Заключну частину уроку спрямовано на зниження навантаження та приведення організму учнів до оптимального стану згідно з подальшою діяльністю.

1. Постановка завдань уроку фізичної культури

У процесі уроку вирішуються в три основні групи завдань: оздоровчі, освітні та виховні. Під час визначення завдань необхідно враховувати вік, рівень готовності учнів (фізичний, психічний), умови проведення уроку та ін. До кожного уроку рекомендується планувати 3 – 4 завдання.

Оздоровчі завдання спрямовані на підвищення функціональних можливостей учнів, розвиток їх рухових якостей, зміцнення здоров'я, загартування, формування постави. Формулюючи оздоровчі завдання, необхідно зазначати спрямованість процесу. *Наприклад*, сприяти формуванню правильної постави у процесі застосування загальнорозвивальних вправ.

Виховні завдання запроваджуються в процесі усіх занять, проте в конспекті їх необхідно зазначати лише тоді, коли для їх вирішення впроваджують в урок фізичної культури спеціальні заходи або вправи. *Наприклад*, сприяти вихованню взаємних дій у команді в ході гри «Зустрічна естафета» або сприяти вихованню дисциплінованості в процесі виконання стройових вправ.

Освітні завдання спрямовані на озброєння учнів знаннями, формування рухових умінь і навичок. Завдання повинні ставитись конкретно. *Наприклад*:

1. Ознайомити з технікою виконання стійки лижника під час спуску з гори.
2. Навчити техніці виконання ковзного кроку.
3. Закріпити техніку гальмування «плугом», «напівплугом».
4. Визначити рівень розвитку рухових якостей учнів.

2. Зміст окремих частин уроку

Структура уроку включає підготовчу, основну та заключну частини. Така будова уроку обумовлена об'єктивними змінами життєдіяльності організму під час виконання фізичної роботи та вирішенням педагогічних завдань освітнього процесу.

Підготовча частина (орієнтовно 8–12 хв). Обов'язковим елементом її повинен бути організований початок уроку: організуючі вправи, повідомлення завдань уроку в доступній формі, вправи загального розвитку з предметами та без, різні види ходьби, бігу, стрибків, лазіння, танцювальних вправ, рухливі ігри тощо.

Основна частина (орієнтовно 28–32 хв) містить: підготовчі, підвідні та спеціальні вправи, які сприяють вирішенню основних завдань уроку: вправи на снарядах, біг, стрибки, метання та ін.; спортивні ігри, подолання визначеної смуги перешкод; вправи для розвитку основних рухових якостей: швидкості, сили, витривалості, спритності, гнучкості. Використовуються різні вправи певної складності з урахуванням теми і змісту розділі навчальної програми.

Заклучна частина (орієнтовно 3–5 хв) містить вправи для відновлення організму: повільний рух, вправи на розслаблення, гра на увагу та ін.;

підведення підсумків уроку; оцінювання учнів; домашнє завдання та організований вихід з місця занять.

На тривалість кожної частини впливає вік учнів, а також тип уроку: вступний, вивчення нового матеріалу, контрольний тощо.

У графі «Зміст уроку» записуються всі вправи в тій послідовності, в якій передбачається їх проведення на уроці. Завдання та вправи повинні бути записані з визначенням вихідних положень (В.п.) і переліком дій, з яких вони складаються.

3. Дозування навантаження

У графі «Дозування» записують кількість підходів та повторень вправи, довжину дистанції, час виконання вправи, вагу предметів тощо для кожної медичної групи.

4. Організаційно-методичні вказівки

У графі «Організаційно-методичні вказівки» записують: форми організації учнів та способів виконання вправ; темп виконання вправи; послідовність виконання вправ і переходів до іншого місця занять; методи страхування та самострахування та ін. (табл. 2. 5).

Таблиця 2.5

Орієнтовний зміст плану-конспекту уроку № _____ з фізичної культури

на « _____ » _____ 20 _____ р.

для учнів _____ класу школи № _____ міста _____

Варіативний модуль: Баскетбол

Тема: Тактика дій у нападі

Завдання:

1. Повторити техніку кидків м'яча в кільце різними способами
2. Удосконалити техніку передачі м'яча різними способами на місці та в русі.
3. Засвоїти тактику дій у нападі проти зонного захисту.
4. Сприяти розвитку спритності, швидкісно-силових якостей, швидкості реакції.

Інвентар, обладнання: баскетбольні м'ячі, секундомір.

Місце проведення: ігровий спортивний зал.

№	Зміст уроку	Дозування			Організаційно-методичні вказівки
		ОГ	ПГ	СМГ	
I	Підготовча частина	15 хв			
1.	Шикування в одну шеренгу, привітання. Повідомлення завдань уроку	1,5хв	1,5хв	1,5хв	Перевірити наявність та охайність спортивної форми
2.	Правила поведінки та техніки безпеки під час виконання фізичних вправ	15 с	15 с	15 с	Виконувати вправи за командою вчителя чітко й правильно
3.	Вимірювання ЧСС за 10 с	20 с	20 с	20 с	
4.	Організаційні вправи: – перешиковування з однієї шеренги в три та навпаки; – повороти в русі ліворуч, праворуч, кругом; – перешиковування з однієї колони в чотири, п'ять та навпаки	2хв	2хв	2хв	Звернути увагу на дотримання інтервалів і дистанції та на правильність поворотів на кутах
5.	Різні види ходьби по залу з баскетбольним м'ячем: – на носках, м'яч у прямих руках над головою; – на п'ятках, м'яч у прямих руках перед грудьми; – на внутрішній стороні ступні, м'яч у прямих руках над головою; – на зовнішній стороні ступні, м'яч у прямих руках перед грудьми	1 хв 15 с	1 хв 15 с	1 хв 15 с	Вправа на формування правильної постави. Спину тримати прямо, голову не нахилити, дивитися вперед. Ноги в колінах зігнути й звести Спину тримати прямо, голову не нахилити
6.	Біг у повільному темпі з веденням м'яча: – правою рукою та лівою рукою; правою і лівою рукою поперемінно; – з веденням м'яча в чергуванні з бігом спиною вперед; – приставними кроками по черзі лівим та правим боком уперед, м'яч у прямих руках перед грудьми; – з високим підніманням колін у чергуванні з бігом із закиданням гомілок назад, м'яч у прямих руках над головою; – з енергійним випростанням прямих ніг уперед та назад, м'яч у	1,5хв			Дихання рівномірне. Зміну способу ведення виконувати за сигналом. Зміну напрямку руху виконувати за сигналом. Під час бігу спиною вперед дивитися через ліве або праве плече в напрямку руху. Зміну напрямку руху виконувати за сигналом. Зміну вправи

	<p>прямих руках над головою; – у чергуванні зі стрибками, м'яч у зігнутих руках перед грудьми: стрибки на правій нозі; стрибки на лівій нозі; стрибки на двох ногах; – з веденням м'яча, із прискоренням; – з веденням м'яча, із зміною напрямку руху</p>			<p>виконувати за сигналом. Зміну вправи виконувати за сигналом. Стрибки виконувати впоперек баскетбольного майданчика – по «змійці», кожен різновид – по черзі один за одним. Швидкість максимальна, вправу виконувати по діагоналі баскетбольного майданчика. Темп повільний, вправу виконувати за сигналом</p>
7.	<p>Загальнорозвивальні вправи в парах із м'ячом: а) В. п.: стоячи обличчям один до одного, руки вниз, тримаючись кистями, м'яч утримується між грудьми партнерів: 1 – 2 – руки через сторони – вгору; 3 – 4 – В. п.; б) В. п.: стоячи обличчям один до одного, м'яч у зігнутих руках перед грудьми: 1 – крок назад лівою ногою, руки випрямити; 2 – В. п.; 3 – крок назад правою ногою, руки випрямити; 4 – В. п. в) В. п.: стоячи обличчям один до одного, м'яч у прямих руках над головою: 1 – нахил праворуч, ногу в сторону на носок; 2 – В. п.; 3 – нахил ліворуч, ногу в сторону на</p>	<p>5 хв. 6-7р. 6-7р. 6-7р.</p>		<p>Вправи виконувати на місці. Уважно стежити за утриманням м'яча. М'яч у руках тримати із силою. Нахилитися якомога нижче М'яч у руках тримати із силою, партнера</p>

	<p>носок; 4 – В. п. г) В. п.: стоячи спиною один до одного, м'яч у прямих руках над головою. 1 – 2 – нахил уперед (назад); 3 – 4 – В. п. д) В. п.: стоячи спиною один до одного, м'яч у прямих руках над головою: 1 – випад правою ногою вперед, нахил назад; 2 – В. п.; 3 – випад лівою ногою вперед, нахил назад. 4 – В. п. е) В. п.: стоячи спиною один до одного, м'яч притиснутий між партнерами на рівні поясу, ноги нарізно, руки прямі в сторони, триматися кистями: 1 – 2 – присісти; 3 – 4 – В. п. є) В. п.: сидячи зігнувши ноги нарізно, м'яч у прямих руках перед грудьми: 1 – 4 – повороти тулуба ліворуч; 5 – 8 – повороти тулуба праворуч. ж) В. п.: сидячи зігнувши ноги нарізно, м'яч у прямих руках перед грудьми: 1 – 2 – нахил уперед (назад); 3 – 4 – В. п. з) В. п.: стоячи обличчям один до одного, м'яч у зігнутих руках перед грудьми: 1 – 2 – стрибок угору – назад; 3 – 4 – В. п. и) В. п.: стоячи обличчям один до одного, м'яч в одного з партнерів. 1 – 2 – стрибок угору, підкинути м'яч, партнер ловить його в стрибку; 3 – 4 – В. п.</p>	<p>6-7р. 6-7р. 6-7р. 6-7р. 6-7р. 6-7р.</p>			<p>підняти на спину. М'яч у руках тримати із силою. Під час нахилу максимально прогнутися. Уважно слідкувати за утриманням м'яча. М'яч тримати із силою, амплітуду рухів збільшувати. М'яч тримати із силою, нахили виконувати якомога нижче. Кожен партнер тягне м'яч із силою до себе. Стрибок назустріч м'ячу виконувати якомога вище</p>
8.	Вимірювання ЧСС за 10 с	20 с	20 с	20 с	Готовність учнів до основної частини уроку

II	Основна частина	27 хв			
1.	Передачі м'яча: – на місці в парах; – у русі в парах; – на місці в трійках; – у русі в трійках	2 хв			Зміну способу передачі виконувати за командою
2.	Зустрічні передачі м'яча в колонах у русі зі зміною місця	3 хв			Зміна місць відбувається – у своїй колоні; між зустрічними колонами
3.	Кидки м'яча в кільце після ведення й подвійного кроку під різними кутами до щита	2 хв			Виконувати потоковим методом
4.	Кидки м'яча в кільце в стрибку після ведення й зупинки	2 хв			Стрибок виконувати якомога вище
5.	Обведення перешкод правою та лівою руками на максимальній швидкості	3 хв			Вправу виконувати у двох колонах із використанням п'яти-шести перешкод
6.	Тактичні дії в нападі проти зонного захисту	5 хв			
7.	«Човниковий» біг із м'ячом	1 хв			По командах
8.	«Човниковий» біг зі старту з різних положень: – спиною до старту; – з упору лежачи; – з високого старту	3 хв			Вправа проводиться у вигляді гри, перемагає та команда, яка показує найкращий час
III	Заключна частина	3 хв			
1.	Шиккування класу в одну шеренгу	15 с	15 с	15 с	Перешиковування від першого до останнього
2.	Вимірювання ЧСС за 10 с	20 с	20 с	20 с	Звернути увагу на учнів із підвищеним пульсом
3.	Підведення підсумків уроку, оцінювання учнів	2 хв	2 хв	2 хв	Відзначити кращих учнів, дати рекомендації тим, хто відстає
4.	Домашнє завдання	30с	30с	30с	Відпрацьовувати стрибок у довжину з місця

2.5. Системний аналіз та оцінювання ефективності проведення уроку фізичної культури

Орієнтовні схеми системного аналізу та оцінювання ефективності проведення уроку фізичної культури

Схема 1

Системний аналіз та оцінювання ефективності

проведення уроку фізичної культури в _____ класі,
_____ школи

Учитель _____

Дата проведення _____

Місце проведення _____

Кількість учнів за списком _____, з них займалися _____

Дати відповіді на запитання:

1. Місце мети уроку в системі вивчення навчального матеріалу.
2. Відповідність плану-конспекту відвідуваного уроку до календарного плану.
3. Організація уроку: місце проведення, забезпеченість обладнанням, інвентарем (особливо нестандартним), спортивна форма вчителя (його зовнішній вигляд), санітарно-гігієнічне забезпечення.
4. Конкретність визначення мети в плані-конспекті та доступність постановки завдань уроку перед учнями класу, їхня актуалізація та зв'язок з іншими уроками.
5. Робота вчителя щодо виховання постави учнів та навичок стройових вправ, чіткість команд, зауваження й виправлення помилок учнів, тон зауважень.
6. Послідовність підготовчої частини уроку: стройовий тренаж, зв'язок з іншими уроками, наявність коригувальних вправ, поступовість зростання фізичного навантаження, послідовність загальнорозвивальних вправ, наявність спеціальних підвідних вправ та їхня відповідність до мети уроку, емоційність початку уроку.
7. Розв'язання завдань основної частини: освітнє забезпечення уроку вчителем (теоретичне роз'яснення техніки вправ, можливих помилок і застереження, ілюстрація і демонстрація техніки вправ), володіння технікою вправ фактичного матеріалу вчителем та його наполегливість у навчанні техніки

вправ і передачі знань учням; міжпредметні зв'язки, доступність інформації і практичних вправ для класу й окремих учнів, рівень фізичного навантаження та його адекватність віку та статі учнів класу.

8. Загальний рівень теоретичної інформованості школярів, рухових умінь і навичок, фізичної підготовленості дівчат і хлопців.

9. Рухова та загальна щільність уроку, її відповідність до конкретного типу уроку.

10. Індивідуалізація навчання і виховання, способи активізації пізнавальної та рухової діяльності учнів.

11. Доцільність і раціональність форм організації діяльності та методів навчання учнів.

12. Забезпечення вчителем свідомого засвоєння знань, умінь і навичок, виховання позитивної мотивації спортивної діяльності в дітей, їхньої активності на уроці.

13. Володіння вчителем класом, його спостережливості за роботою учнів, передбачливості і запобігання травмам, уміння допомагати їм.

14. Використання наочності, роздавального матеріалу, технічних засобів навчання.

15. Уміння розв'язувати педагогічні ситуації на уроці.

16. Зняття психологічного і фізичного навантаження в заключній частині.

17. Аналіз діяльності учнів, підсумок уроку (чого навчилися, що не вдалося, кому і з яких причин, що потрібно для цього в майбутньому, що вивчатиметься, виховуватиметься і вдосконалюватиметься на наступному уроці).

18. Рівень засвоєння учнями навчального матеріалу, який вивчався на уроці.

19. Оцінювання вчителем діяльності учнів на уроці, обов'язкова мотивація виставлених оцінок.

20. Доцільність виставлених оцінок.

21. Домашнє завдання, його доцільність, доступність та індивідуалізація.

22. Закінчення уроку: емоційний стан класу, організований вихід з місця занять, вчасне закінчення уроку.

Схема 2

Системний аналіз та оцінювання ефективності

уроку фізичної культури в _____ класі,

_____ ШКОЛИ

Учитель _____

Дата проведення _____

Місце проведення _____

Кількість учнів за списком _____, з них займалися _____

Виставити бали відповідно критеріям оцінювання:

Кожен критерій оцінюється за 5-бальною шкалою.

Оцінка уроку: «відмінно» – 80 – 85 балів;

«добре» – 65 – 79 балів;

«задовільно» – 55 – 64 балів.

№	Критерії оцінювання		Оцінка	Коментарі
1	2		3	4
1.	Підготовка вчителя до уроку	Створення умов для проведення уроку (підготовка місця, обладнання, інвентарю, санітарно-гігієнічні умови, наявність спортивної форми у дітей)		
		Планування, добір спеціальних і підготовчих вправ до розв'язання головних завдань уроку		
		Включення необхідного матеріалу для повторення		
		Використання дидактичного матеріалу, технічних засобів		
2.	Організаційні навички	Уміння подавати команди й розпорядження, вимагати чіткого їх виконання		
		Правильність вибору місця вчителя, розміщення учнів		
		Уміння підтримувати робочу дисципліну		

3. Методична та інструктивно-технічна підготовка (освітній, оздоровчий, виховний аспекти)	Правильне дозування вправ, відповідність підготовчої частини уроку до завдань основної		
	Техніка показу вправ		
	Виклад теоретичного матеріалу в обсязі програми; використання підготовчих і спеціальних вправ; формування навичок самостійних занять; індивідуальний і диференційований підхід до навчання, робота з невстигаючими; оцінка знань, умінь і навичок; контроль за виконанням домашніх завдань		
	Підготовка до уроку помічників, командирів відділень; володіння елементами контролю й самоконтролю; формування навичок страхування, суддівства, навчальних ігор, користування спортивним інвентарем		
	Робота над формуванням правильної постави і навичок дихання; забезпечення диференційованого підходу до школярів з ослабленим станом здоров'я та добре розвинених		
	Особистий приклад учителя; виховання бережливого ставлення до спортивного майна та доброзичливого один до одного, взаємодопомога; використання засобів педагогічного впливу, заохочення для формування свідомої дисципліни; приклади з досвіду фізичного самовдосконалення видатних людей (матеріали спеціальної та популярної літератури тощо)		
	Використання елементів народознавства: народні ігри і забави, елементи хореографії,		

		танцювальний зв'язок, народні й побутові танці, комплекси ЗРВ на мотиви народних пісень		
4.	Результативність роботи	Оптимальна загальна й моторна щільність уроку. Норми фізіологічного навантаження		
		Якість засвоєння учнями знань, умінь і навичок		
		Оригінальність уроку, його емоційне наповнення		
Підсумковий бал				

2.6. Звіт студента-практиканта про проходження педагогічної практики (виробничої) у загальній школі

Орієнтовний зміст звіту студента-практиканта про проходження педагогічної практики (виробничої) у загальній школі (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

ЗВІТ

студента-практиканта _____ курсу _____ групи
спеціальності 014 Середня освіта (фізична культура)

П.І.П. _____

про проходження педагогічної практики в ЗЗСО № _____

в період з _____ по _____ 20__ р.

№ п/п	Зміст роботи	Кількість
I. Освітня, виховна і методична робота		
1.	Переглянуто уроків, які проводились учителем фізичної культури в школі	
2.	Проведено уроків фізичної культури у ролі помічника вчителя	
3	Проведено уроків фізичної культури самостійно	
4	Проведено секційних занять	
5.	Складено робочих планів з фізичної культури	
6.	Складено робочих планів для позакласної роботи	
7.	Проведено зустрічей і бесід у прикріпленому класі	
8.	Участь у роботі педрад, батьківських зборів та ін.	
9.	Організовано випусків стінгазет та ін.	
10.	Інші види роботи	
II. Фізкультурно-оздоровча робота		
1.	Організовано та проведено: - змагань з видів спорту; - спортивних вечорів; - днів здоров'я; - культпоходів; - інші види робіт	
2.	Організовано проведення заходів у режимі дня школяра: - організованих перерв;	

	- фізкультурних хвилинок	
3.	Проведено ремонт інвентарю та обладнання.	
4.	Висновки та пропозиції щодо педагогічної практики	
III. Наукова робота		
1.	Проведено педагогічних спостережень	
2.	Проведено системний аналіз та оцінювання ефективності уроку фізичної культури	
3.	Інші види наукових досліджень	

2.7. Атестаційний лист

з педагогічної практики (виробничої) у загальній школі
студента(ки) Навчально-наукового інституту фізичної культури

_____ ,
(прізвище, ім'я, по батькові)

який проходив(ла) практику в ЗЗСО № _____

_____ ,
(вказати адресу)

з _____ по _____

Методисти	П.І.Б.	Максимальна кількість балів	Підпис
Вчитель з фізичної культури		15	
Класний керівник		10	
Методист з фаху		15	
Методист з психології		15	
Методист з педагогіки		15	
Відповідальний методист Наочність (презентація)		30	
Підсумкова оцінка		100	

Примітка: підсумкова оцінка виставляється керівником педагогічної практики після обговорення і узгодження з комісією. До складу комісії з педагогічної практики (виробничої) у загальній школі входять: завідувач кафедри ТМФК, методисти з фаху, відповідальний керівник педагогічної практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрошук, Н. В. (2001). *Тематичне оцінювання навчальних досягнень з фізичної культури учнів 5-х класів*. Тернопіль: Підручники і посібники.
2. Базова навчальна програма «Фізична культура для 1-4 класів» (2008). [за ред. Т.Ю. Круцевич та ін]. Київ: Літера.
3. Бакіко, І. В., Цьось, А. В. (2012). Варіативний модуль «Чирлідінг». *Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх закладів. 5 – 9 класи*. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>.
4. Бакіко, І. В., Цьось, А. В., Семененко, В. П. (2011). Варіативний модуль «Аквааеробіка». *Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх закладів. 5 – 11 класи*. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>.
5. Бала, Т. М., Масляк, І. П. (2012). Варіативний модуль «Чирлідінг». *Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх закладів. 5 – 9 класи*. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>.
6. Бермудес, Д. В. (2016). *Теорія і методика викладання аеробіки»: навчально-методичний комплекс*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
7. Бермудес, Д. В. (2014). *Дозування фізичного навантаження під час використання комплексів танцювально-рухових вправ: методичні рекомендації*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
8. Білецька, В. В. (2011). Варіативний модуль «Аеробіка». *Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх закладів. 5 – 11 класи*. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>.
9. Воробйов, М. І., Круцевич, Т. Ю. (2006). *Педагогічна практика в системі фізкультурної освіти*. Київ: Олімпійська література.

10. Довідник вчителя фізичної культури в запитаннях та відповідях (2007). [упоряд. В.І. Федорчук]. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок».
11. Калініченко, О. М. (2005). Урок фізичної культури з елементами аеробіки. *Теорія та методика фізичного виховання*, 2, 20–24.
12. Круцевич, Т. Ю., Вороб'єв, В. І. (2005). *Контроль в физическом воспитании детей, подростков и юношей*. Київ: Тов. Полиграф-Експесс.
13. Лист Міністерства освіти і науки України від 17.08.2009 №1/9-546 «Про впровадження нової навчальної програми з фізичної культури» Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/4517/.
14. Лист Міністерства освіти і науки України від 17.08.2016 1/9-437 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах». Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6119->.
15. Лист Міністерства освіти і науки України від 09.08.2017 1/9-436 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах». Режим доступу: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/56860/.
16. Лоза, Т. О. (2018). *Педагогічна практика з фізичної культури з учнями в основній школі: навчально-методичний посібник для студентів III курсу педагогічних університетів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)*. Суми: В-во СумДПУ імені Макаренка.
17. Наказ Міністерства освіти і науки України №93 від 8 квітня 1993 р. «Про затвердження Положення про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.
18. Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5 – 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» (2017). Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/7561->.
19. Оновлення програм для базової загальної середньої освіти (2017).

Режим доступу: <https://www.ed-era.com/mon59/>.

20. Папуша, В. (2006). *Методика фізичного виховання школярів: форми, зміст, організація*. Тернопіль: Підручники і посібники.

21. Правила безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах: збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності (2000). [укл. Васильчук М. В., Медвідь М. К., Сачков Л. С]. Київ: Фенікс.

22. Прокопова, Л. І., Чхайло М. Б. (2009). *Курс лекцій з теорії і методики фізичного виховання: навчальний посібник*. Суми: В-во Винниченко М. Д.

23. Прокопова, Л. І., Лоза, Т. О., Гвоздецька, С. В. (2018). *«Навчально-методичний комплекс з дисципліни теорія і методика фізичного виховання» для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)*. Суми: В-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

24. Сергієнко, Л. П. (2007). *Практикум з теорії і методики фізичного виховання: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту*. Харків: ОВС.

25. Сергієнко, Л. П. (2001). *Тестування рухових здібностей школярів*. Київ: Олімпійська література.

26. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».

27. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. Для студ. вищ. навч. закл. фіз. Виховання і спорту: у 2 т. Т.2. Методика фізичного виховання різних груп населення (2017). [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-ге вид., переробл. Та доп.]. – Київ: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. Л-ра».

28. *Фізична культура в школі: 5 – 11 класи : методичний посібник [за загальною редакцією С. М. Дятленка]* (2011). Київ: Літера ЛТД.
29. *Фізична культура. Авторські уроки 5–11 класи* (2006). Харків: Ранок-НТ.
30. *Фізична культура в школі. Методичний посібник* (2009). [за загальною редакцією С. М. Дятленка]. Київ: Літера ЛТД.
31. Худолій, О. М. (2007). *Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навчальний посібник*. Харків: «ОВС».
32. Шиян, Б. М. (2002). *Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан.
33. Шиян, Б. М. (2002). *Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 2*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан.

Навчальне видання

Педагогічна практика (виробнича) у загальній школі

Методичні рекомендації

Укладачі:

Бермудес Діана Валеріївна
Лоза Тетяна Олександрівна

Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020 р.

Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
40002 м. Суми, вул. Роменська, 87

Виготовлено у видавництві СумДПУ імені А. С. Макаренка